

หน่วยที่ 4

การจัดองค์ประกอบศิลป์

หัวข้อเรื่อง (Topics)

4.1 การจัดองค์ประกอบศิลป์

4.2 การจัดภาพ

4.3 การเน้นให้เกิดจุดเด่น

แนวคิดสำคัญ (Main Idea)

การจัดองค์ประกอบศิลป์ เป็นการนำองค์ประกอบศิลป์มาจัดวางในพื้นที่ทำงานเพื่อให้ผลงานเกิดความงาม การจัดวาง (Compos) ต้องอาศัยหลักการออกแบบ (Principle of Design) เป็นแนวทางในการจัดตามหลักของการออกแบบ

การจัดภาพ

เป็นวิธีการที่จะนำรูปต่าง ๆ มาจัดวางเข้าด้วยกันบนพื้นระนาบ โดยอาศัยหลักการ

จัดองค์ประกอบศิลป์ ที่ต้องปฏิบัติควบคู่กันไป เพื่อให้การจัดภาพเกิดความรู้สึกลงตัวและมีความสมบูรณ์

จุดเด่น เป็นส่วนสำคัญในภาพหรือบริเวณที่มีความชัดเจน สะดุดตาเป็นแห่งแรก รับรู้ได้จากการมองผล

งานที่เสร็จแล้วจุดเด่นจะมีลักษณะที่โดดเด่นกว่า
ส่วนประกอบอื่นทั้งหมด

สมรรถนะย่อย (Element of Competency)

เพื่อให้เข้าใจความหมายของการจัดองค์ประกอบ
ศิลป์และการจัดภาพในงานคอมพิวเตอร์

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives)

1. อธิบายความหมายของการจัดองค์ประกอบศิลป์
และการจัดภาพในงานคอมพิวเตอร์ได้
2. จัดภาพในงานคอมพิวเตอร์ได้หลายรูปแบบ
3. สร้างสรรค์องค์ประกอบศิลป์ โดยวิธีการจัด
องค์ประกอบศิลป์และการจัดภาพในงานคอมพิวเตอร์
ให้เกิดจุดเด่นได้

ความหมายของทัศนศิลป์

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้นิยามว่า “ทัศนศิลป์ คือ ศิลปกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งแสดงออกด้วยลักษณะที่เป็นรูปภาพหรือรูปทรง รับรู้ได้ด้วยการเห็นและสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง เช่น ภาพจิตรกรรม ภาพพิมพ์ งานประติมากรรม งานสถาปัตยกรรม”

ความสำคัญของทัศนศิลป์

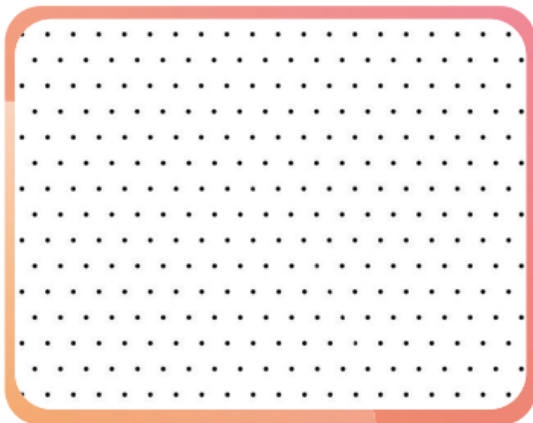
งานทัศนศิลป์ เป็นงานที่สามารถถ่ายทอดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ หรือมุมมองด้านต่าง ๆ ของศิลปิน แสดงออกมาให้เห็นคุณค่าทางเรื่องราวและทางความงามของแต่ละชิ้นงานไม่ว่าจะเป็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เรื่องราว ความเชื่อ และความศรัทธา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การเมือง การปกครอง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วรรณคดี นิทานพื้นบ้าน สำนวน คำพังเพย สุภาษิต ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ทัศนธาตุและองค์ประกอบ

ทัศนธาตุ (Visual Elements) หมายถึง การจัด การวาง การขีด การเขียน การผสม การทำ การตัดคล้ายพู่กัน โดยรวบรวมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไว้ด้วยกัน ถ่ายทอดหรือแสดงออกมา โดยมนุษย์สามารถรับรู้สิ่งนี้ได้ด้วยประสาทสัมผัสของตนเอง โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

3.3.1 จุด (Point)

หมายถึง การทำเป็นเครื่องหมายที่มองเห็นได้ โดยจุดหนึ่งอาจเป็นจุดเล็ก ๆ ที่มีขนาดที่ต่างกัน ทำให้เกิดเป็นรูปร่างหรือรูปทรงที่แตกต่างกันออกไป โดยจุดเกิดขึ้นได้จาก 2 ลักษณะ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เช่น การกด การจิ้ม ด้วยอุปกรณ์หรือวัตถุ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นมาเองตามธรรมชาติ ซึ่งพบได้ตามต้นไม้ ผลไม้ ดอกไม้ พืช สัตว์ หรือตามสถานที่ต่าง ๆ โดยจุดในทางศิลปะ จัดเป็นพื้นฐานของการวาดภาพ ซึ่งจุดเด่นคือการจัดวางหรือการเน้นย้ำเพื่อดึงดูดความสนใจให้กับผู้พบเห็น แสดงได้ดังภาพ

ภาพ : จุด (Point) ที่มนุษย์สร้างขึ้น
ที่มา: www.freepik.com

ภาพ : จุด (Point) ที่ธรรมชาติสร้างขึ้น
ที่มา: www.freepik.com

3.3.2 เส้น (Line)

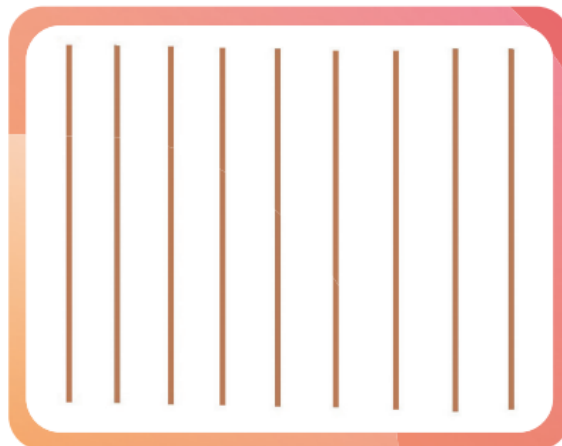
เส้น หมายถึง การนำจุดมาเรียงต่อแทนค่าของรูปทรงหรือสิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้นจากอุปกรณ์หรือวัตถุหรือธรรมชาติสร้างขึ้นมาเช่นเดียวกับจุด โดยเส้นในทางศิลปะถือว่าเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป เช่น ความปราดเปรียว ความมั่นคง ความเข้มแข็ง หรืออ่อนโยน โดยที่ศิลปินจะใช้เส้นสร้างผลงานเพื่อให้เกิดความหมายหรือสื่อถึงอารมณ์แบบใดขึ้นอยู่กับจินตนาการของศิลปินแต่ละคน

ซึ่งการใช้เส้นมีหลายแบบ
ดังนี้...

- **เส้นตรง (Straight Line)** หมายถึง การบอกทิศทาง ช้าย ขวา ขึ้น ลง

โดยเส้นตรงใน

ทางศิลปะถือว่าเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกได้ 2 ทาง คือ ทางบวก เช่น ความเข้มแข็ง ความแน่นอน ความถูกต้อง ความตรงไปตรงมา ความนุ่มนวล ทางลบ เช่น ความรุนแรง ความหยุดนิ่ง แสดงได้ ดังภาพ

ภาพ : เส้นตรง (Straight Line)
ที่มา: <https://sites.google.com>

3.3.2 เส้น (Line)

4) เส้นโค้ง (Curved Line) หมายถึง การบอกทิศทาง โค้งขึ้น หรือโค้งลง โดยเส้นโค้งในทางศิลปะคือเส้นที่มนกลม (Soft and Gentle Line) รู้จักถึง การบอกทิศทาง ช้าย ขวา โดยเส้นโค้งที่ดูดีคือเส้นที่มนกลมต่อเนื่อง เคมดกับอันนี้ โน้น ความรู้ที่สื่อทางอ้อมก็เช่น และจากวัตถุภาพวาดคือได้ดังภาพ

ภาพ : เส้นตรงแนวนอน (Horizontal Line)

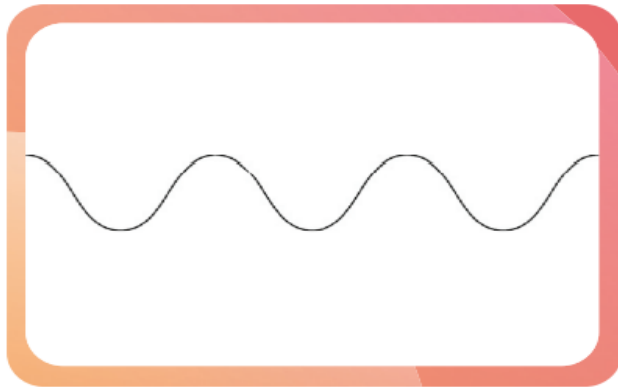
ที่มา: <https://sites.google.com>

3) เส้นตรงแนวเฉียง (Diagonal Line) หมายถึง การบอกทิศทาง แนวเฉียงขึ้น ช้าย แนวเฉียงลงขวา โดยเส้นตรงแนวเฉียงในทางศิลปะ ถือว่าเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้สึก เช่น การเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง ความไม่สมบูรณ์ ความตื่นเต้น การชี้นำบางอย่าง แสดงได้ดังภาพ

ภาพ : เส้นตรงแนวเฉียง (Diagonal Line)

ที่มา: <https://sites.google.com>

ภาพ : เส้นโค้ง (Curved Line)
ที่มา: <https://clipart-library.com>

5) เส้นประ (Dash Line) หมายถึงหมายถึง เส้นตรงที่เขียนไม่ต่อเนื่อง มีการขาดหายไปบางส่วน โดยเส้นประในทางศิลปะถือว่าการแสดงให้เห็นถึงความรู้สึก เช่น ความไม่ต่อเนื่องความไม่สมบูรณ์ขาดหายไป บางส่วน ความไม่ชัดเจน แสดงได้ดั่งภาพ

ภาพ : เส้นประ (Dash Line)
ที่มา: <https://pngio.com>

6) **เส้นซิกแซก (Zigzag Line)** หมายถึงเส้นตรงแนวเฉียงที่เขียนขึ้นลงสลับไปสลับมา โดยเส้นซิกแซกในทางศิลปะถือว่าการแสดงให้เห็นถึงความรู้สึก เช่น ความตื่นเต้น ความสับสนวุ่นวาย และความขัดแย้ง แสดงได้ดังภาพ

ภาพ : เส้นซิกแซก (Zigzag Line)
ที่มา : www.freepik.com

7) **เส้นโค้งก้นหอย (Spiral Line)** หมายถึง เส้นโค้งที่เขียนวนไปวนมาคล้ายก้นหอย โดยเส้นโค้งก้นหอยในทางศิลปะถือว่าการแสดงให้เห็นถึงความรู้สึก เช่น ความหมุนวน ความสับสนวุ่นวาย การคลี่คลายอะไรบางอย่าง แสดงได้ดังภาพ

ภาพ : เส้นโค้งก้นหอย (Spiral Line)
ที่มา : www.pngfind.com

3.3.3 สี (Color)

สี หมายถึง คลื่นแสงที่ปรากฏอยู่ที่สายตามนุษย์ปกติทั่วไปสามารถมองเห็นเป็นสีได้ สีสามารถเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ หรือเกิดจากการที่มนุษย์สร้างหรือผสมขึ้นมา ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตเกือบทุกชนิด ในทางศิลปะได้นำแม่สี (RGB) คือ สีแดง(Red) สีเขียว (Green) สีฟ้า (Blue) มาผสมทำให้เกิดสีต่าง ๆ มากมาย อีกทั้งยังใช้สร้างสรรค์ผลงานให้แสดงออกถึงความรู้สึกทางอารมณ์และจิตใจอีกด้วย

**สีสามารถแบ่งออกได้หลายชนิด
ดังนี้...**

1) สีน้ำ (Water Color) เป็นสีที่มนุษย์สร้างขึ้นมาใช้ชนิดแรก ๆ ในสมัยโบราณ โดยเฉพาะในแถบเอเชียตะวันออก เช่น จีน ญี่ปุ่น โดยเฉพาะสีค้ำที่นิยมนำมาใช้เขียนตัวอักษรด้วยกัน ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญหรือสมาธิมากสำหรับผู้เขียน ตัวหนังสือหรือภาพวาดด้วยสีน้ำจึงจะออกมาสวยงาม มีความเป็นธรรมชาติ แสดงได้ดังภาพ

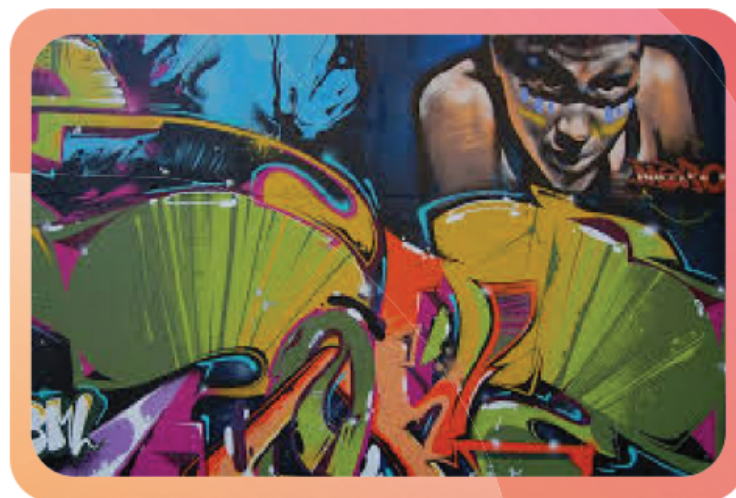
铭中汉语中心

ภาพ : ตัวหนังสือจีนที่เขียนด้วยสีน้ำ (หมึกค้ำ) ที่มา: www.futurec-cn.com

2) สีโปสเตอร์ (Poster Color) เป็นสีที่มนุษย์สร้างขึ้นมาจากสีฝุ่น (Tempera) ผสมด้วยกาวน้ำบรรจุเก็บไว้ในขวดพร้อมนำมาใช้งาน มีเนื้อสีข้น กรณีที่จะนำมาใช้งาน ต้องผสมด้วยน้ำเพื่อลดความเจือจาง คุณสมบัติที่บ่งแสง ถ้าต้องการให้สีแห้งเร็วขึ้นต้องนำมา ผสมกับกลีเซอรีน เหมาะกับงานวาดภาพ แสดงถึงความ เป็นเรื่องราวหรือแสดงทิวทัศน์ เพื่อให้ดูราบรื่นและกลมกลืนเหมือนธรรมชาติมากที่สุด แสดงได้ดังภาพ

ภาพ : สีโปสเตอร์ (Poster Color) ที่มา: www.amazon.com

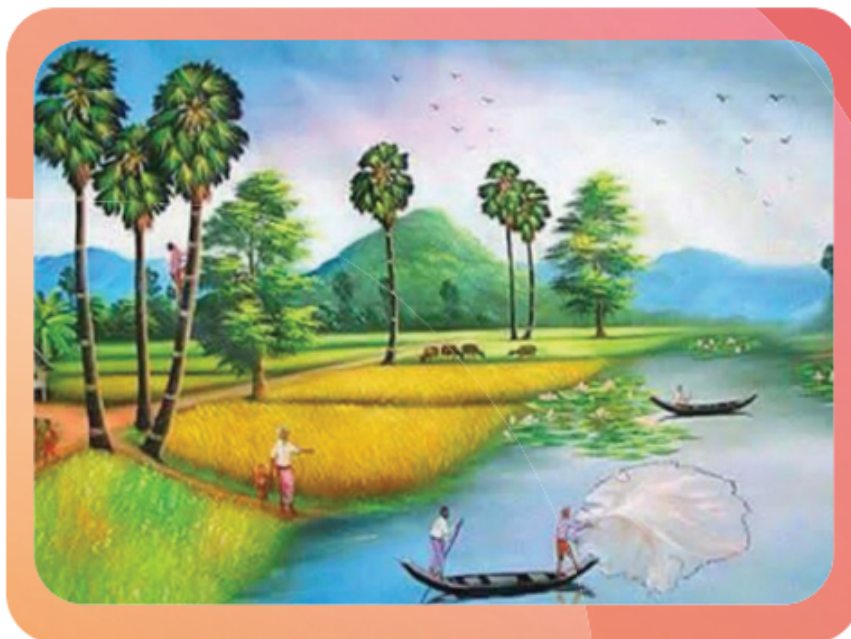

ภาพ : ภาพวาดสีโปสเตอร์ ที่มา: www.pennpat.org

3) สีชอล์ก (Pastel) เป็นสีที่มนุษย์สร้างขึ้นมาจากสีฝุ่น (Tempera) บดละเอียดจนนำมาอัดเป็นแท่งหลากหลายสีบรรจุไว้ในกล่อง เหมาะกับงานวาดภาพเหมือน แสดงได้ดังภาพ

ภาพ : สีชอล์ก (Pastel) ที่มา: www.officemate.com

ภาพ : ภาพวาดสีชอล์ก ที่มา: www.material-town.com

4) สีฝุ่น (Tempera) เป็นสีที่ได้มาจากธรรมชาติ เช่น พืช ผลไม้ ดิน หิน แร่ นำมาสกัดหรือบดให้ละเอียด อาจผสมด้วยกาวหรือน้ำเพื่อเพิ่มคุณสมบัติการเกาะติดพื้นผิวที่ทาหรือวาดลงไปหรือไม่หลุดได้ง่าย คนไทยโบราณอาจใช้ยางมะขวิดหรือกาวกระถินเติมหรือผสมลงไปเพิ่มเติมอีกทีหนึ่งเพื่อให้สีฝุ่นติดทนนานยิ่งขึ้น แสดงได้ดังภาพ

ภาพ : สีฝุ่น (Tempera) ที่มา: www.officemate.com

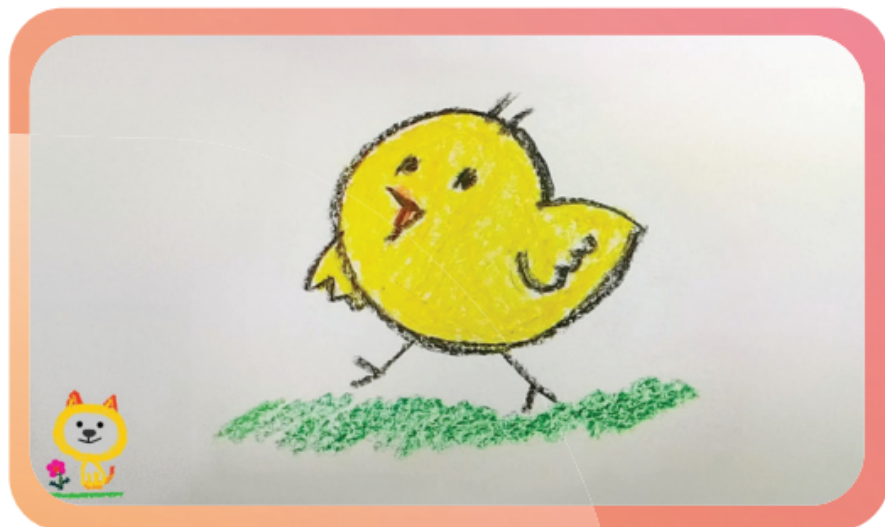

ภาพ : ภาพวาดสีฝุ่น ที่มา : www.warissaraflorist.com

5) **สีเทียน (Oil Pastel)** เป็นสีที่มนุษย์สร้างขึ้นมาจากสีฝุ่น (Tempera) บดละเอียดนำมาผสมกับไขมันสัตว์หรือพืชอัดเป็นแท่งหลากหลายสีบรรจุไว้ในกล่อง ราคาไม่แพง เหมาะกับงานฝึกวาดภาพสำหรับเด็กนักเรียน เพราะใช้งานง่าย ไม่ค่อยเลอะเทอะ และดูแลทำความสะอาดง่าย แสดงได้ ดังภาพ

ภาพ : สีเทียน (Oil Pastel) ที่มา: www.officemate.com

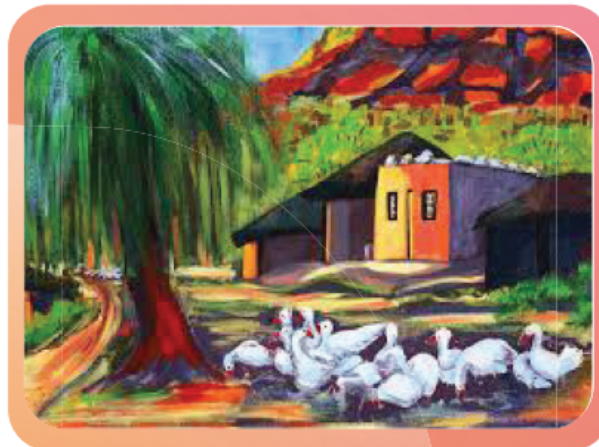

ภาพ: ภาพวาดสีเทียน ที่มา: www.pinterest.com

6) สีอะคริลิก (Acrylic Color) เป็นสีที่มนุษย์สร้างขึ้นมาจากส่วนผสมของสารพลาสติกพอลิเมอร์ (polymer) จำพวกอะคริลิกหรือไวนิล (vinyl) ลักษณะการนำมาใช้งาน ได้เหมือนกับสีน้ำหรือสีน้ำมัน คุณสมบัติมีทั้งแบบโปร่งแสงและทึบแสง แห้งเร็วกว่าการทาด้วยสีน้ำมันถึง 6 ชั่วโมง กันน้ำ ติดทนนาน คงทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ และขีดเกาขีดผิวหน้าวัตถุได้ดี แต่มีราคาค่อนข้างแพง การนำมาใช้ในงานศิลปะหรือภาพวาดส่วนใหญ่ จะมีการเคลือบผิวหน้าด้วยน้ำยาวานิช (varnish) เพื่อป้องกันรอยขีดข่วน อีกทั้งยังทำให้เนื้อสียังติดทนกับผิววัตถุมากขึ้นกว่าเดิม แสดงได้คงภาพ

ภาพ : สีอะคริลิก (Acrylic Color) ที่มา: www.officemate.com

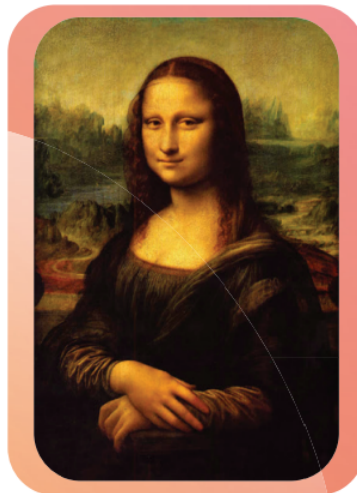

ภาพ : วาดสีอะคริลิก ที่มา: www.pinterest.com

7) สีน้ำมัน (Oil Color) เป็นสีที่มนุษย์สร้างขึ้นมาโดยใช้น้ำมันจากพืชหรือผลไม้ ในสมัยโบราณโดยเฉพาะในแถบยุโรป เช่น อิตาลี ฝรั่งเศส สเปน มีการสกัดน้ำมันจากมะพร้าว เมล็ดปื๊อปปี้ ภาพวาดด้วยสีน้ำมันจะมีคุณสมบัติที่แห้งช้า ดังนั้นภาพวาดจึงจะออกมาสวยงาม มีความเป็นธรรมชาติ และแสดงเรื่องราวที่ถ่ายทอดออกมาโดยอารมณ์และความอดทนของตัวคนของศิลปินผู้นำสีน้ำมันมาใช้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ซึ่งศิลปินที่ใช้สีน้ำมันวาดภาพที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคนหนึ่งของโลกที่เป็นชาวอิตาลีคือ เลโอนาร์โด ดา วินชี (Leonardo da Vinci) ผู้วาดภาพวาด โมนาลิซา (Mona Lisa) แสดงได้ดังภาพ

ภาพ : สีน้ำมัน (Oil Color) ที่มา: www.shopee.com

ภาพ : ภาพวาดโมนาลิซา (Mona Lisa) ที่มา: www.th.m.wikipedia.org

8) ดินสอสี (Crayon) เป็นเป็นสีที่มนุษย์สร้างขึ้นมาจากส่วนผสมของสีผงละเอียดผสมกับขี้ผึ้งหรือไขสัตว์ นำมาอัดให้เป็นแท่งอยู่ในลักษณะของดินสอ ลักษณะคล้ายกับสีชอล์ก มีราคาไม่แพงมาก เหมาะสำหรับเด็กนักเรียน เพื่อใช้ฝึกหัดการบังคับข้อมือ เสริมสร้างจินตนาการและกระบวนการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ปัจจุบันมีการพัฒนาคุณสมบัติให้สามารถละลายน้ำหรือน้ำมันได้ แสดงได้ดังภาพ

ภาพ : ดินสอสี (Crayon) ที่มา: www.pxhere.com

ภาพ : ภาพวาดด้วยดินสอสี ที่มา: www.pixabay.com

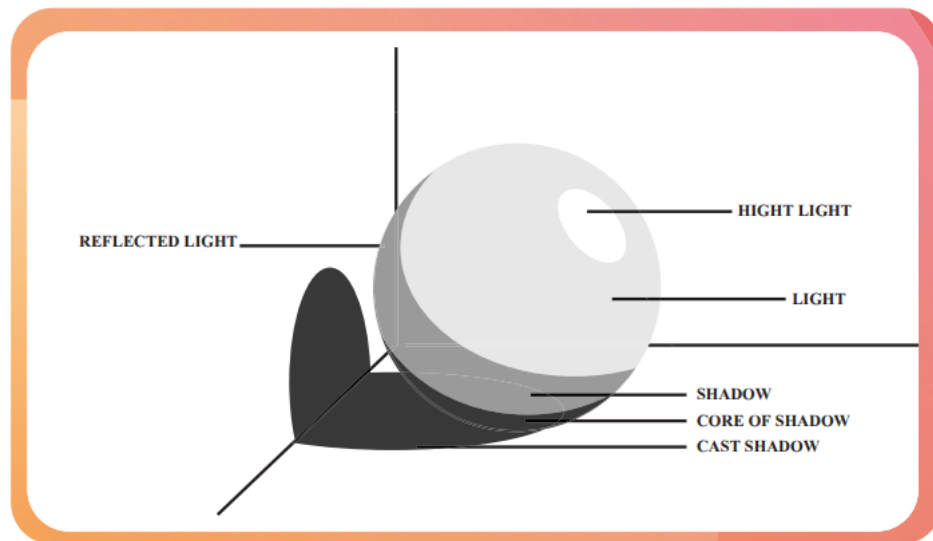
3.3.4 แสงและเงา (Light and Shadow)

มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน ดังนี้...

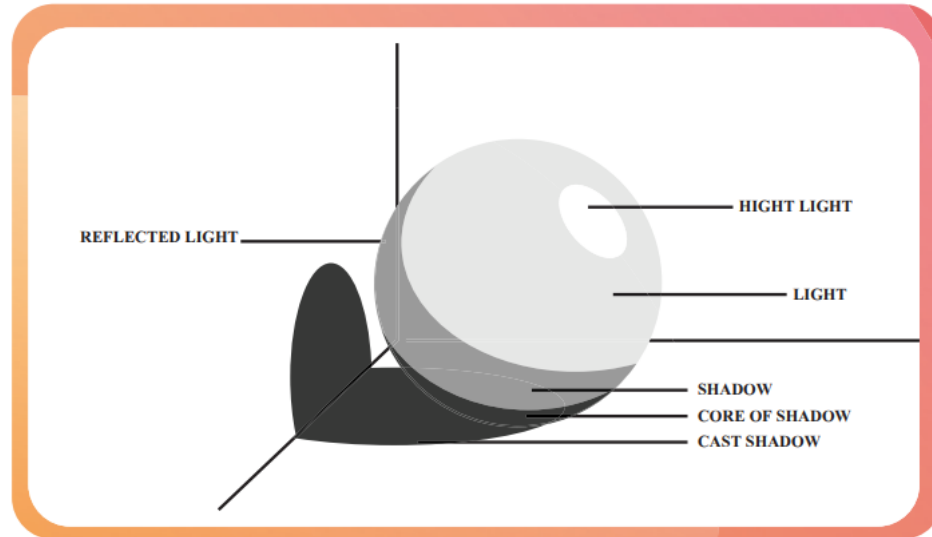
· **แสง (Light)** เป็นส่วนที่ทำให้เกิดภาพที่ตาของเราสามารถมองเห็น แสงที่เราเห็นเป็นสีขาวประกอบไปด้วยคลื่นแสงของสีหลาย ๆ สีมารวมกัน เมื่อแสงเดินทางไปถึงกระทบวัตถุ คลื่นแสงของสีบางสีถูกวัตถุดูดกลืนไปและสะท้อนกลับด้วยคลื่นแสงสีอื่น ทำให้ตาของมนุษย์สามารถมองเห็นวัตถุเป็นสีต่าง ๆ ซึ่งการที่ตาของมนุษย์มองเห็นความเข้มของแสงบริเวณต่าง ๆ บนพื้นผิวของวัตถุไม่เท่ากัน เนื่องมาจากระยะห่างระหว่างแหล่งกำเนิดแสงกับพื้นผิวของวัตถุที่บริเวณต่าง ๆ ยาวไม่เท่ากัน อีกทั้งบนระนาบพื้นผิวของวัตถุที่ ทำมุมกับแหล่งกำเนิดแสงก็ยาวไม่เท่ากันไปด้วย

2) เงา (Shadow) เป็นส่วนที่อยู่คู่กับแสง เมื่อแสงส่องกระทบกับวัตถุจะมีมุมที่ทำให้เกิดเงาแสงและเงาเป็นตัวกำหนดระดับของค่าน้ำหนัก โดยระดับความเข้มของเงาจะขึ้นอยู่กับระดับความเข้มของแสง กรณีที่แสงสว่างมาก เงาจะเข้มขึ้นตามมาเป็นลำดับ และถ้ามีแสงสว่างน้อย เงาจะเข้มน้อยลงตรงกันข้ามในที่ที่ไม่มีแสงสว่างจะไม่มีเงาเกิดขึ้นด้วยแสดงได้ดังภาพ

ภาพ : แสงและเงา (Light and Shadow) ที่มา: <https://kritsanabbcit58.wordpress.com>

จากภาพ แสดงค่าน้ำหนักหรือความเข้มของแสงและเงาที่เกิดบนพื้นผิวของวัตถุ จำแนกได้ 6 ลักษณะ ดังนี้...

- 1) **บริเวณแสงสะท้อน (Reflected Light)** เป็นบริเวณที่อยู่ใกล้แหล่งกำเนิดแสงมากที่สุด ในกรณีที่วัตถุมีพื้นผิวมันวาว จะสะท้อนแหล่งกำเนิดแสงออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจน
- 2) **บริเวณแสงสว่าง (Light)** เป็นบริเวณที่ได้รับแสงสว่างรองลงมาจากบริเวณแสงสะท้อน เนื่องจากอยู่ห่างจากแหล่งกำเนิดแสงในระดับรองลงมา
- 3) **บริเวณเงา (Shadow)** เป็นบริเวณที่ไม่ได้รับแสงสว่าง หรือเป็นบริเวณที่ถูกบดบังจากแสงสว่าง ซึ่งจะมีค่าน้ำหนักหรือความเข้มของแสงมากขึ้นกว่าบริเวณแสงสว่าง

4) บริเวณเงาเข้มจัด (Highlight) เป็นบริเวณที่อยู่ห่างจากแหล่งกำเนิดแสงมากที่สุดหรือเป็นบริเวณที่ถูกบดบังมากที่สุด ซึ่งจะมีค่าน้ำหนักหรือความเข้มของแสงมากกว่าบริเวณเงา

5) บริเวณเงาคกทอด (Cast Shadow) เป็นบริเวณของพื้นหลังที่เงาของพื้นผิววัตถุ تابลง ไป เป็นบริเวณเงาที่อยู่ภายนอกพื้นผิววัตถุ ซึ่งจะมีค่าน้ำหนักหรือความเข้มของเงาขึ้นอยู่กับทิศทางและระยะทางของบริเวณเงาเข้มจัด

6) บริเวณเงามีค (Core of Shadow) เป็นบริเวณของพื้นที่ที่ไม่ได้ค่าน้ำหนักหรือความเข้มของแสงเลย แสดงค่าน้ำหนักหรือความเข้มของแสงและเงาที่เกิดบนพื้นผิวของวัตถุแต่ละบริเวณ

3.3.5 ระยะที่ว่าง (Space)

ในงานองค์ประกอบศิลป์สามารถนำระยะที่ว่างมาใช้ในการจัดวาง เพื่อช่วยเสริมสร้างความชัดเจน

ของภาพหรือมิติ เพื่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกต่อรูปร่างหรือรูปทรงได้เป็น 3 แบบ ดังนี้

1) **การนำมาใช้เพื่อจัดพื้นที่** เป็นการนำระยะที่ว่างมาใช้ในงานทัศนศิลป์ เพื่อจัดพื้นที่ให้เกิด ความงาม เกิดประโยชน์ใช้สอยได้อย่างเหมาะสมกับขนาดของภาพ ซึ่งถ้าระยะที่ว่างมีมากเกินไป ภาพที่ ปรากฏจะมีขนาดเล็ก แสดงให้เห็นถึงความว่างเปล่า ดูไม่สวยงาม เช่น

(1) **งานพาณิชยศิลป์** โดยเฉพาะงานที่มีการนำตัวอักษรมาใช้ การกำหนดระยะว่าง ระหว่างตัวอักษรยังต้องคำนึงถึงการกำหนดขนาดที่พอเหมาะ เพื่อให้งานดังกล่าวดูสวยงาม และอ่านได้อย่างชัดเจน

(2) **งานมัณฑนศิลป์** โดยเฉพาะงานออกแบบ งานตกแต่งทั้งภายนอกและภายใน การกำหนดระยะที่ว่างให้เหมาะสมกับพื้นที่ใช้สอย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบริเวณบ้าน และสวน ถือเป็นหัวใจสำคัญของผู้ใช้งาน

ระยะที่ว่าง (Space) หมายถึง ช่องว่างหรือพื้นที่ว่างที่ปรากฏขึ้นอยู่ตรงรูปร่างหรือรูปทรง โดยช่องว่างหรือพื้นที่ว่างจะช่วยให้งานองค์ประกอบศิลป์มีลักษณะปลอดโปร่ง มองดูไม่อึดอัด ทึบ ดัน อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกแปลกใหม่และผ่อนคลาย สบายตา

3) การนำมาใช้เพื่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึก เป็นการนำระยะที่ว่างมาใช้ เพื่อให้เกิดบรรยากาศของภาพหรือแสดงออก ให้เกิดความรู้สึกอ้างว้าง ว้างเปล่า โโล่ง ปลอดโปร่ง อึดอัด ทึบ ดัน ของงานศิลปะนั้น ๆ ออกมา เช่น

3.1) งานจิตรกรรม เป็นการนำระยะที่ว่างมาใช้กับรูปภาพที่ปรากฏ เช่น ภาพวิว ทิวทัศน์ท้องฟ้า คลื่น ก้อนเมฆ ของท้องทะเล เพื่อไม่ให้เกิดความอึดอัด ทึบ ดัน แลดูผ่อนคลาย สบายตา แสดงได้ดังภาพ

ภาพ : งานจิตรกรรม ที่มา: www.pixabay.com

3.3.6 พื้นผิว (Texture)

พื้นผิว หมายถึง ลักษณะบริเวณผิวหน้าของวัตถุ เมื่อสัมผัสด้วยมือหรือการมองเห็น และสามารถรับรู้ได้ว่ามีลักษณะอย่างไร เช่น เรียบ เนียน มัน หยาบ ขรุขระ ด้าน สาก เป็นต้น

โดยลักษณะบริเวณผิวหน้าของวัตถุที่สัมผัสได้แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

· **พื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือหรืออวัยวะของร่างกายส่วนอื่น** จะรับรู้ได้ทันทีว่าวัตถุหรือสิ่งนั้นมีอยู่จริง เช่น งานประติมากรรม งานสถาปัตยกรรม หรืองานศิลปะแขนงอื่น ๆ เป็นต้น

2) พื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยการมองเห็น และจะรับรู้ได้ทันทีว่าวัตถุหรือสิ่งนั้นมีอยู่จริง แต่อาจไม่ใช่ลักษณะพื้นผิวที่แท้จริงของวัตถุนั้น ๆ เช่น การมองเห็นภาพวาดก้อนหินบนกระดาษ หรืออาจจะใช้กระดาษเพื่อพิมพ์ลายไม้ หรือลายอื่น ๆ ที่ต้องการจากวัตถุนั้น ๆ เพื่อเป็นการสร้างพื้นผิวหรือภาพลวงตา ให้สัมผัสได้ด้วยการมองเห็นเท่านั้น

พื้นผิวลักษณะต่าง ๆ ที่เกิดจากงานศิลปะจะแสดงออกมาให้เห็นอารมณ์หรือความรู้สึกที่แตกต่างกันของสื่อประสาท พื้นผิวหยาบจะทำให้เกิดความรู้สึกหนักแน่น มั่นคง แข็งแรง พื้นผิวเรียบ จะทำให้เกิดความรู้สึกปลอดโปร่ง โล่ง สบาย ดังนั้น การเลือกใช้ลักษณะของพื้นผิวที่แตกต่างกันจึงเหมาะกับ งานศิลปะที่แตกต่างกันไปด้วย จะเห็นกระบวนการเลือกใช้พื้นผิวเด่นชัดที่สุดได้จากงานประติมากรรม หรืองานสถาปัตยกรรม มีการเลือกใช้วัสดุ เช่น อิฐ หิน ปูน ทราย ไม้ โลหะ กระดาษ นำ มาสร้างสรรค์งานศิลปะ เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางอารมณ์ และความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไปของผู้พบเห็น

การจำแนกธาตุทางทัศนศิลป์จะเกี่ยวข้องกับการรวมกันเป็นรูปร่างของสิ่งที่มนุษย์สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ส่วนทัศนธาตุและองค์ประกอบจะประกอบด้วยจุด (Point) เส้น (Line) สี (Color) แสงและเงา (Light and Shadow) ระยะที่ว่าง (Space) พื้นผิว (Texture) โดยนำมารวมเป็นองค์ประกอบศิลป์ อาศัยลักษณะรูปแบบของทัศนศิลป์เพื่อสร้างงานศิลปะออกมาในรูปแบบเหมือนจริง (Realistic) รูปแบบการบิดเบือน (Distortion) และรูปแบบตามความรู้สึก (Abstraction) เพื่อสื่อถึงการจินตนาการทางความคิดสร้างสรรค์ให้สามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกของศิลปินผู้พัฒนาชิ้นงานศิลปะออกมา

แบบฝึกหัดหลังเรียนบทที่ 4

Scan เพื่อเริ่มทำแบบทดสอบ